

## СТАНОВИЩЕ

От доц. д-р **Нина Кубратова Найденова**  
Департамент „Музика“ на НБУ

За придобиване на научната степен „доктор“  
с кандидат **ИСМЕТ РАИФ БЕДЖЕТИ**

редовен докторант от Докторска програма „Музика“  
Департамент „Музика“ на Нов български университет

Дисертационен труд на тема:

**ИЗПЪЛНЕНИ ПРОИЗВЕДЕНИЯ  
ОТ КОСОВСКИ КОМПОЗИТОРИ  
НА ФЕСТИВАЛИ ЗА КЛАСИЧЕСКА МУЗИКА В КОСОВО  
(от 2000 до 2018)**

Научен ръководител: проф. д-р Милена Шушулова-Павлова

Темата на дисертационния труд **“Изпълнени произведения от косовски композитори на фестивали за класическа музика в Косово (от 2000 до 2018)”** е за първи път изследвана и като такава се определя с категорична значимост в приложно отношение за историята и развитието на Косовската композиторска школа и разпространение на националната музика в конкретен времеви период. Събирането и систематизирането от докторанта на историческата хронология на събития от този порядък, дава възможност за анализ и извеждане на тенденции в две основни направления - композиторско творчество и управление на културни процеси, с фокус създаване и развитие на национална култура, в частност на класическата музика в Косово. С точно очертани времеви и географски параметри, Исет Беджети гарантира обективност и дава възможност темата да бъде основа за проследяване на исторически процеси в областта на класическото музикално творчество в Косово, в различни по мащаб и съотношения формати. Значимостта на темата се обославя и от факта, че се проследява и анализира един основен и важен период на промяна в областта на изкуството след 2000-ната година в Косово, през фокуса на исторически, социални и икономически и правни обстоятелства, както и включването на институционална подкрепа към творческите инициативи.

Задачата, която си поставя Исет Беджети в своя дисертационен труд е обоснована от възможността да се подобрят фестивални условия и стимули за

косовските композитори, които да включват или да създават нови творчески произведения поръчани от музикалните фестивали, като затова е осигурена финансова подкрепа - част от национална културна политика. Засегнатата е темата и за изграждането на липсваща зала за опера и балет в страната като събраната информация потвърждава наложителната ѝ необходимост.

Докторската си дисертация Исмет Беджети разделя на три изследователски полета: Фестивали – фестивални събития с различно съдържание, на които се представят различни изпълнители от Косово, Европа и света; Косовски композитори – автори от Косово, чиито произведения се изпълняват на фестивалите в страната; Косово – исторически предпоставки на музикалния живот от неговото възникване. Този подход и обхват на труда е достатъчно изчерпателен, за да очертае основните проблеми и да даде възможност за формирането на хипотези за тяхното преодоляване и развитие.

Целта на настоящата докторска дисертация Исмет Беджети определя по следния начин “ *...да се проучат фестивалите за класическа музика в Косово и да се докаже присъствието на произведения от косовски композитори в концертите за класическа музика в Косово за периода 2000-2018 г.*” Така формулирана основната цел определя предимно статистическия подход за анализ на данни, в периодика с обхват 18 години, което безспорно е важно за музикантската и научна общност. Отбелязвам, обаче, че целите, които Беджети достига са значително повече и липсата им на конкретна формулировка в хода на изследването би се счела за пропуск, ако резултатите постигнати в труда не бяха определено видими и значими за историческото наследство, което оставят. Така например, за да достигне пълнота на изследването си докторанта извежда пет поколения косовски композитори, като ги разделя умело чрез стилови подходи в творчеството им - през националната музика и неоромантизма, до най-новите стилистични обработки на музиката на XX век. Разглеждат се следните фестивали Косовски KamerFest, ReMusica, DAM Festival и Chopin Piano Fest. Артистите участващи във фестивала, Беджети разделя на международни и местни изпълнители. Интерес представлява и обследването на част от фестивалните политики и за не изпълнителските дейности, като майсторски класове, семинари, др. Поставените задачи са изчерпателни и достигнати чрез отговора на въпросите, които докторанта залага в изследването си, а именно цитирам:

- *Вярно ли е, че фестивалите за класическа музика в Косово са събитието, в което се включват произведения на национални композитори?*
- *Какъв е критерият за включване на музикални произведения на национални автори във фестивалите в Косово?*
- *Какъв ефект имат фестивалите върху творческата дейност на косовските композитори, върху създаването на определени музикални жанрове?*
- *Каква е перспективата на композиторите и сценичните събития в Косово?*

За анализа докторанта използва библиографски подход като събира и описва всички свидетелства за проведените концерти на фестивалните издания в периода 2000 - 2018 като: преглед на печатни брошури; преглед на онлайн брошури; пряка информация от директори и организатори на фестивалите;

Метода на изследване Исмет Беджети определя като аналитичен, който съчетава с количествения метод за събрание на пълния брой събития чрез описателна статистика, като за характеристиките на концепциите на събитията и други страни, свързани с композиторите, докторанта пояснява, че използва качествения метод. Счита, че избраните методи са добре подбрани и отговарят на постигането на поставените цели.

На базата на изследваните материали Беджети извежда следните статистически приноси:

- Брой на косовските изпълнения на фестивали за класическа музика в Косово;
- Брой международни изпълнения на фестивали за класическа музика в Косово;
- Брой изпълнения на артисти по държави на фестивали за класическа музика в Косово;
- брой на косовските композитори на фестивали за класическа музика в Косово;
- Брой чуждестранни композитори на фестивали за класическа музика в Косово;
- Брой композитори по държави на фестивали за класическа музика в Косово;
- Брой произведения на чуждестранни композитори на фестивали за класическа музика в Косово;
- Брой произведения на композитори по държави на фестивали за класическа музика в Косово;
- Брой на косовските композитори по поколения.

Изводите, които Исмет Беджети налага, след като изследва задълбочено четири фестивала за класическа музика са от изключителна значимост за продължаване на традициите на същите музикални форуми и за превръщането им в културни политики за развиване на национално композиторско и изпълнителско творчество. От важна приложна значимост считам, изготвянето на цифров индекс на процентно съотношение на произведенията на композиторите като цяло и на косовските композитори в частност, както и на изпълнителите от 2011 до 2018 г. в посочените фестивали. Тези статистически данни определено биха аргументирали формирането на горепосочените културни политики, а именно даването на възможност косовски артисти и фестивалите за класическа музика в страната да изпълняват една от основните цели, които произтичат от тяхната мисия и програмна концепция, а именно да формират /цит./ *“междукултурен диалог като основен дух на новата Европа”* и не на последно място /цит./ *“образователна и възпитателна функция - такава, каквато е повече от необходима за Косово”*. Текстът и изведените изводи в него биха могли да послужат и за мотивирането и формирането на стабилна и устойчива финансова подкрепа, която да осигури надеждното функциониране на фестивалите и с това да допринесе в по-голяма степен за

повишаване на качеството им, а от там и за по-голяма мотивация на косовските композитори и изпълнители.

Дисертационният труд е в достатъчен обем, библиография и коректни цитирания.

В заключения считам, че дисертационният труд защитава поставената теза и цели, има своята приносна и приложна част и **давам положителна оценка и своя глас да бъде присъдена на докторанта Исмет Беджети научно- образователна степен доктор на Нов български университет.**

9.09.2024

доц.д-р Нина Найденова